

NURSEL DURUEL

YAZILI KAYA

ÖYKÜ

♥
CAN

2.
BASKI

Nursel Duruel
YAZILI KAYA

© Can Sanat Yayınları Ltd. Şti., 2006

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2006

2. basım: Aralık 2012

Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Faruk Duman

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak baskı: Azra Matbaası

İç baskı ve cilt: Ekosan Matbaası

ISBN 978-975-07-0660-8

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

<http://www.canyayinlari.com>

e-posta: yayinevi@canyayinlari.com

Nursel Duruel
YAZILI KAYA

ÖYKÜ

CAN YAYINLARI

**NURSEL DURUEL'İN
CAN YAYINLARI'NDAKİ
ÖTEKİ KİTABI**

GEYİKLER, ANNEM VE ALMANYA / *öykü*

İÇİNDEKİLER

Ses Maketi.....	9
Su.....	27
Atlarını Sürüp Geldiler (Yol Yenisi).....	37
Burgaç.....	45
Sen de Oradaydın.....	53
Yedinci	63
Çöl ve Yazılı Kâğıtlar.....	71
Yazılı Kaya	81

Ses Maketi

Sesinde gizlenen ıglıklar ekmecemden taşmaya başladı.

Anlattıkları kendi sesinin başına da geldi.

Sesi soldu, rengini kaybetti.

ekmecemden taşan ıglıklar ses değil artık. Yıllar önce onun sesiyle beynime akıtılmış düşünceler... daha bana aktarılırken canlılığından, sıcaklığından uzaklaştırılmış hayatlar... ve ekmecemdeki zavallı nesne kırıntıları...

Oysa seslere yüklediği hayattı kaygısı.

Yurtdışından yeni dönmüş, canlı, tartışmalı bir seminerden ve onun uzantısı niteliğinde uygulamaya ilişkin toplantılardan yorgun düşmüştüm. O ara, Ses Dağıtım Merkezi'nin yöneticilerinden biri telefon edip uzmanlık alanımla ilgili bir dizi konuşma hazırlamamı istedi. Teklif hoşuma gitti. Konuyu bir süre daha diri tutmak için fırsat saymıştım bu çağrıyı.

Konuşmamın metinleri koltuğumun altında, Ses Dağıtım Merkezi'ne gittim. Beni çağırmanın odasını ararken loş koridorlarda dolaşmak, odaların kapılarını açmak, eski tanışları görmek hoşuma gitti.

Dirsek yaparak merdivenlere bağlanan koridordaki ikinci kapıyı açtığımda gördüm onu. Yalnızdı. Bant yığınının arkasına oturmuş dalgın dalgın

takviminin sayfalarını çeviriyordu. Kapının açıldığını geç fark etti, fark ettiği anda da ayağa kalktı.

“Buyurun, hoş geldiniz.”

Sesi ölçülü, nazikti. Yanındaki boş koltuğu gösterdi.

“Oturmaz mısınız?”

Oturmamı beklemeden ekledi:

“Ne içersiniz? Kahveyi güzel yapıyorlar.”

“Çay,” dedim ve oturmak zorunda kaldım. Beni gördüğüne sevinmiş gibiydi. Ne yazık ki, bu sevinç konuşmamızı renklendiremiyordu. Halimi, hatırımı, karımı, çocuklarımı, yurtdışında kaldığım süre içinde yaptığım işleri sordu. Soruları peş peşe geliyordu, ama cevap vermeye başladığımda, yüzüne ilgisiz, uzak bir gülümseme yayılıyordu. Çay bittiğinde söz de bitmişti. Tedirginlik duymaya başladım. Öyle uzun boylu sohbetimiz yoktu önceden de. Ses Dağıtım Merkezi'nin üretim atağı yaptığı yıllarda tanışmış olmalıydık. Yine o yıllarda ateşli tartışmaların yapıldığı masalarda, yan yana düşmeden aynı sofrayı paylaşmışlığımız vardı. Ona ilişkin bütün bilgim ve ilgim tek cümlelikti: “Durgun yüzü, içedönük, nazik bir adam.”

Karşımda duran aynı adamdı. Yani aynı gibi gözüken bir başka adam.

Nesi değişmiş, diye düşündüm. Yaşı yine belli değil, yüzü aynı durgunlukta... Bunları düşünerek yüzüne bakmak daha da tedirgin etti beni. Elimdeki metinleri gösterip kısaca hazırladığım diziden söz ettim ve ayağa kalktım. O da kalktı. Konuşmalarımı dinleyeceğini, bu konunun onu da ilgilendirdiğini söyledi, sonra belli belirsiz elini uzattı. Tokalaşacağım sandım. Tam ben de uzatacaktım, baktım pantolonunu silkeliyor. Davranışlarını, özellikle böyle

önemli sayılamayacak anlık davranışlarını kestiremediğim insanlar, oldum olası huzursuz eder beni. Nezaketleri de pençe gibi gırtlığıma yapışır. Ayrımına varmadan, daha yüksek sesle, sözcükleri sertleştirip köşelendirerek konuşmaya başlarım. Söz aralarında kalan boşlukları, susuşları doldurmakla görevliymişim, doldurmazsam tehlikeli alanlarda gezinecekmişiz gibi, gereksiz yere bol söz harcarım. Bu, daha da sıkar canımı, patavatsızlık yapmak için dayanılmaz bir istek duymaya başlarım. O anda da aynı isteği duyuyordum. Beni geçirmek üzere kapıya doğru yanımda yürüyordu. Ayağına çelme takabilirdim, pantolonuna fiskeler atan parmaklarını yakalayıp hadi tokalaşalım, diye uzun uzun sallayabilirdim. “Cevaplarını merak etmediğin soruları niçin soruyorsun? Gözlerin ciddi bakıyor, ama sen komiksin,” diyebilirdim. Ve bunları yapabilseydim rahat, özgür bir nefes alabilirdim. Hiçbiri olmadı. Kapıda birkaç nezaket cümlesi daha söyledik karşılıklı. Tam ayrılırken,

“Sesiniz,” dedi.

“Evet?” diye sordum.

“Hiç, hiç... üşütmüşsünüz galiba, havalar kötü, dikkat edin.”

“Sağ olun,” dedim. “Önemli bir şeyim yok.”

Ayrıldıktan sonra durup dururken adama numara yapmış olduğumu düşündüm. O bana “üşütmüşsünüz,” dedi, ben de kabullendim. Oysa sesim her zamanki gibiydi, grip filan değildim. Gün boyu ne çok yapıyordum böyle geçiştirmeli konuşmaları!.. İrili ufaklı değerlendirmeler, yargılar, sıfatlar, katılmayı katılmayayım üstümde kalıyordu ve ben kılımı bile kıpırdatmıyordum. Üşengeç değildim, vurdumduymaz hiç değildim, insanlara karşı ilgisiz değil-

dim; yine de nedenini kestiremediğim bir telaş, açıklamalar yapmaktan alıkoyuyordu beni.

O günden sonra birkaç kez daha karşılaştık. Hep aynı hava oluyordu üstünde. Tam ayrılacağımız zaman “sesiniz!..” diyordu. Ben de arabamın kelebek camından, işyerinde arkamda açık duran pencereden, kuzeye açılan rüzgârlı sokağımızdan söz ediyordum üstünkörü. Asıl söyleyeceğine bir türlü geçemeyenlerin kararsızlığında bırakıp gidiyordum onu.

Arkadaşlarımla birlikte olduğum bir öğle yemeğinde –hangi çağrışımlarla, bilemeyeceğim– “sesiniz,” deyişi ve her ayrılışımızda yüzünde yarım kalan anlam birden canlanıverdi belleğimde. Masadan bir an için koptum, sohbetin ucunu kaçırdım. O kısacık ânın sonunda beni masadan koparan bellek oyununu da unuttum. Öylesine unutmuşum ki daha sonraki karşılaşmalarımızda “neyiniz var?” diye sormayı akıl edemedim.

Hazırladığım konuşma dizisi ilgi çekmişti. Eski kent dokusunun korunmasıyla ilgili çalışmaları izleyenlerin sayısı çoğalıyordu. Ses Dağıtım Merkezi’nin yöneticileri söylediler. Beni de telefonla arayanlar, ayrıntılı bilgi isteyenler, kutlayanlar oldu. Bir de mektup aldım. Yalnız, bu mektup, söylediklerimle değil sesimle ilgiliydi. Genç bir kızdan geliyordu. Süslü, özentili bir dille, sesimi birkaç kez duyduğunu, etkilendiğini, beni bir kez olsun görmek istediğini söylüyor ve randevu veriyordu. Söylediği saatte bildirdiği yere gitmezsem, Ses Dağıtım Merkezi’ne geleceğini de eklemişti. Mektubu yöneticilere gösterdim; imzayı tanıdılar. Aynı genç kız daha önce başka seslere tutulmuş; tam bir ses hastasıymış. Buradaki görevlilerden biri ailesiyle ilişki kurmuş, doktora götürmeleri için yardımcı olmak istemiş

ama kızın direnci karşısında, o da, ailesi de başarısız kalmışlar. Hastalık üzücüydü. Yine de bu ilginin bana sakat bir hoşnutluk duygusu verdiğini söylemekten kaçınmam.

İşim bitmişti. Uzun bir süre Ses Dağıtım Merkezi'ne uğrayacağımı sanmıyordum. Tanıdıklara veda etmek için birkaç odaya uğradım, kaçınılmaz olarak onunla da karşılaştım. Yine yalnızdı.

“Sizi bekliyordum,” dedi.

Canım sıkıldı.

“Şöyle bir uğramıştım, allahaismarladık demek için, sonra görüşürüz,” dedim ve aralık tuttuğum kapıyı çekip gitmeye yeltendim.

Ayağa fırlayıp bana doğru yürümeye başladı.

“Durun, gitmeyin, söyleyeceklerim var size.”

Şaşırdım. Şaşkınlığımdan yararlandı, boşluk bırakmadan ekledi:

“Girin içeri, girin lütfen, oturun biraz.”

Eliyle havada kısa, hoş bir yay çizip yanındaki koltuğu gösterdi. Aldırmadım, oturmaya niyetli değildim. Alaycı, umutsuz bir sesle,

“Ben ses hastasıyım,” dedi. Güldüm.

“Ha... o mektup hikâyesi... siz de duydunuz demek!..”

“Duydum. Zavallı kız!.. O, sestem insan yaratıyor, oysa ben...”

Elini boğazına götürdü, kısık kısık öksürdü. Tam sırasıydı,

“Oooo... fena üşütmüşsünüz,” dedim.

Yüzü kızardı, gözlerinin siyahı sivrildi. Bakışlarındaki deliciliği daha önce fark etmemiştim. Üstel dedim:

“Geçmiş olsun, doktora gözüktünüz mü?.. Bu öksürük...”

Bastırmaya çalıştığı bir öfkeyle sözümü kesti:

“Hayır, doktora filan gitmedim, buna gerek yok. Size gözükmek istiyorum, anlayın artık, size... Açık pencerelerden, trafikten, terlemelerden, gripten çok konuştuk. Bu kez dinleyeceksiniz beni.”

Nasıl davranacağımı kestiremedim. Öfkeli hali, gündelik nazik halinden beklenmeyecek ölçüde etkileyiciydi.

“Şimdi size bir dosya göstereceğim.”

Masasının yanındaki dolabın alt rafından bir dosya çıkardı, tozunu üfleyip önüme sürdü. Dosyanın kapağını açınca tanıdım. Geçmiş yıllarda Ses Dağıtım Merkezi için hazırladığım konuşma metinlerinin kopyaları vardı içinde.

“Bakın,” dedi, “bakın, bunlara dokunmak ne korkunç!.. Bunlar sesin gölgesi. Sese kimse dokunamaz, müzisyenler bile. Bu dosyalarda yazılanları okuyabilirsiniz, ama sesi bulamazsınız. Yazı kalıcı, ses uçucu. Tıpkı hayat gibi. Saptanmazsa iz bırakmadan yok olur. Yok oluş!.. Herkes acı duyar bundan. Benim acım, sesin yok oluşuna yönelik, seslerimin.. Uzun süredir söylemek istiyordum, bu kez dinleyeceksiniz beni.

“Sizin derdiniz açık seçik ortaya konmuş, üstünde çalışmalar yapılan, somutlaşmış bir dert. Yeni, yaşanabilir çevreler elde etmek için, eskinin de korunması gerektiğini söylüyorsunuz. Düşüncelerimize bulduğunuz ortaklar giderek artıyor. Oysa ben derdimin adını bile tam koyamıyorum. Dinleyin lütfen, en baştan almak istiyorum. Şimdi olmazsa bu fırsatı yaratamam bir daha.”

Yanındaki koltuğa oturdum, yakamı gevşettim. Derin bir nefes aldı, volta atarak konuşmaya başladı:

“Ses... Geriye dönüp çocukluğumu dinlediğim-

de duyar gibi oluyorum o belirsiz sesleri... Ot hışırtılarını, kabuklu yaz böceklerinin yürüyüşünü, kapıların usulca açılışını, mırıltıları, savrulan saçların çıtırtısını... Havaya çizilen incecik oluklardan ışıltıyla akıyorlar. Kendi içinde bütünlüğü olan bir zamanın sesleri. Sonra... Sonra kapı zilleri, telefon zilleri, klaksonlar... Gergin havayı tırtıklı ağızlarıyla yırtan, kırpık kırpık doğrayan sesler.. Kimse karşılamayacak mı onları? Birileri karşılamalı, duyuyorum demeli. Mesela ben... Sesler kulağıma ulaştığında ilgisiz kalamam, yerimde duramam. Yalnız kendilerini taşıyorlar çünkü. Yalnız kendilerini taşımaları bile yeterli oysa. Sese ilgisiz kalabilenleri anlayamıyorum. Telefonunuz çaldığında, açmadan önce duyduğunuz heyecanı açtıktan sonra da duyabilir misiniz? Sanmam. Açmadan önce, sizi saran atmosferin yırtılışını duyarsınız. Tanıdığınız, alışık olduğunuz, sizin olan mekândan bilinmezliğe fırlatılırsınız bir an. Alıcıyı kulağınıza dayadığınızda tanıdık bir sesin olağanlığıyla atmosferdeki yırtık kendiliğinden kaynamaya, bitişmeye başlar; bir süre sonra giderek sönmülenen izleri kalır ve bu iz konuşmanıza alttan alta eşlik eder. Konuştuklarınızdan daha mı az önemlidir bunlar?

“Görüyorsunuz, söze nerden gireceğimi bilemiyorum. Kocaman bir ses alıcısıyım ben. Durmadan dinlenmeden, gece gündüz, bilerek bilmeyerek hep kaydedirim. Yo... yo... biliyorsunuz müzikçi değilim. Ses hastasıyım, az önce söyledim, inanmadınız. Size mektup yazan kızın hastalığı, çözümünü bir doktor da bulabilir belki. O, sestem insan yaratıyor, sonra yarattığı insana tutuluyor. Oysa ben... ben insanları ses yapıyorum. Her şeyi, görüntüleri, nesnelere, ilişkileri, duyguları, hayatın karmakarışık yapısını,

düşünceleri, onları aktaran yazıları, her şeyi ama her şeyi ses yapıyorum. Sesi bellek yapmaya çalışıyorum. Umutsuz bir uğraş... İşte bu yüzden konuşmak istedim sizinle. Ses alıyorum, ses topluyorum, ses dağıtıyorum, ses saklıyorum, seslerle bir yapı oluşturmaya çalışıyorum ve... ve her an hepsi uçuyor. Hayır, bana plaklardan, kasetlerden, bantlardan söz etmeyin. Onlar sınırlıdır, seçimleri sınırlıdır, benim seslerimi saklayamazlar. Siz şanslısınız. Tasarımlarınızı taş, toprak, ahşap, beton kullanarak somutlaştırıyorsunuz; ömürleri uzun. Koriyup saklayıp yeniye ekleyeceğiniz eski yapılarınız var.”

“Sizin de var,” dedim. “Sesle oluşturulmuş yapılarınız var, besteler..”

Gülerek sözümü kesti.

“Bunu söyleyeceğinizi biliyordum,” dedi. “Her yeniden seslendirilişte değişen sesler.”

“İyi ya,” dedim, “ünlü Efes kenti tümüyle yeniden kurulabilse, elde edilen Efes mi olurdu?”

“Olmazdı elbette. Kenti yeniden kursanız da, o kentin kendi zamanı içindeki herhangi bir akşamüstü, bir sütunun dibinde konuşan iki kişinin neler konuştuğunu bilseniz de, nasıl konuştuklarını hiçbir zaman bilemeyeceksiniz. Onların seslerini kurduğunuz mekâna yerleştiremeyeceksiniz. Seslere yalnız anlam aktarıcısı olarak baktığınız için yapamayacaksınız bunu.”

Sustu. Bir süre sinirli sinirli pantolonunu fiskeledi ve “olmadı,” diye başladı konuşmaya. “Olmadı... yine beceremedim. En iyisi oraya gitmek, orada daha kolay anlatırım.”

“Nereye?”

“Ses Dağıtım Merkezi’nin merkezine. 65-21 kodlu ses dağıtım ve toplama odasına.”

Masasına çekidüzen verdi, ayağa kalktı, havada yine hoş bir yay çizip yol gösterdi bana. Koridorlardan geçtik, asansöre bindik, yine koridorlardan geçtik. Ağır bir kapıyı açtı, alışık elleriyle duvardaki düğmelere bastı; tavandaki lambalar çıtırtılar çıkararak yandılar. Yeterli ışığı sağladıktan sonra,

“Bakın,” dedi, “iyi bakın, çevrenizde ne görüyorsunuz?”

Artık hiçbir şeyi garipsemiyordum. Çevreme bakındım.

“Boş bir stüdyo,” dedim. “Ben buraya daha önce de gelmiştim.”

“Onun için söylüyorum,” diye üsteledi, “iyi bakın.”

Yeniden bakındım. Büyük, karanlık bir pencere gördüm.

“Bu daha önce var mıydı?” diye sordum.

“Yoktu. İşte bütün sorun bu. Bu koca kara delik, bu mağara ağzı, seslerimi yutan canavar...”

Karanlık pencereye acıyla, ürküntüyle bakıyordu. Sonra yeniden sordu:

“Başka ne görüyorsunuz? Onları da görüyor musunuz?”

“Neleri?”

“Aldırmayın, ben görüyorum. Ben seslerin saklandıkları bütün gözenekleri tanıyorum. Şu küçük yanığa yakından bakın.”

Parmağıyla, ahşap kaplı duvarda küçücük bir esmerliği gösteriyordu. Bal rengi tahta üzerinde koyu kahve bir leke.

“Bu duvarlarda bunlardan çok var. Şu kara pencere boşluğu açılmadan önce daha çok vardı. Zamanın, tahtakurtlarının işi olmalı ya da burada çalışır-

ken canı sıkılan birileri sivri uçlu nesnelere çentip oymuş olmalı. Sonra bunlar balmumuyla doldurularak üzerlerinden cila geçilmiş. Hepsini tanırım. Bütün kovukçukları, ince çatlakları, tahtanın doğal gözeneklerini, hepsini... şu üstte tavana yakın olanı saymıyorum.”

“Gördüm,” dedim. “Niye ama...”

Sormama fırsat vermedi.

“Bunların her birinde üst üste yerleşmiş bir yığın ses vardı. Her gün yenileri ekleniyordu. Şu masada oturan biri, ses alıcıya doğru bir şeyler söyledi mi, sesler, bildiğiniz gibi, bilmediğiniz yerlere, tanımadığınız insanlara doğru yayılır gider. Evlere, kırlara, dağ başlarına, lüks otellere, kahvelere, dolmuşlara, yollara, binbir çeşit insana. Sayılır sanırsınız, sayamazsınız nerelere, kimlere gittiğini.

“Burada, bu ülkede yaşayan bütün insanları az ya da çok ilgilendirecek ses toplanmıştı. Bilinmeyen bir işleyiş sonucu, dağıtılan her sesin bir kopyası kendiliğinden gidip bu deliklere yerleşiyordu. Onlara kopya demek doğru değil. Bana sorarsanız, dağıtılmış olanlar kopyadır. Yirmişer, otuzar, doksanar dakikalık paketlere yerleştirilmiş; üzerleri sinyal fiyonklarıyla bağlanmış resmi seslerdir onlar. Oysa bu gözeneklerde birikenler paketlenemez. Canlıdır, canlı ve bağımsız. Onları var edenlerin sıcaklığı, rengini, kokusunu taşırlar.

“İçeriye girip şu ağır kapıyı örttüğümde, seslerin dolanmalarını dinlemişimdir. Katman katman uçuşurlar bu odanın içinde. Işığın yakınıca, cila altına, gözeneklere, yuvalarına dönerler. Kendilerini koruyup saklayacak, yeni seslere ekleyecek birilerini beklerler. Ya da ben öyle olduğunu, öyle olacağını sanmışım. Her şeyin sonlu, bitimli olduğunu bilen

ben, onların yuvalarından sökülüp gitmeyeceklerini, kendilerini çözecek biri gelene kadar bekleyeceklerini sanırdım. Böyle umardım. Bana sorarsanız beklerlerdi de. Şu pencere hikâyesi olmasaydı.”

Pencere diye tutturması sinirlerimi bozuyordu. Nereye varmak istediğini çıkaramıyordum. Gene de ilgim giderek artıyordu. Sesimi çıkarmadan dinliyordum onu.

“Bu berbat pencere açılmadan önce, ben onlara sahiptim. Buraya girdiğimde, parmaklarımı cilanın üzerinde dolaştırdığımda, duyardım varlıklarını. Kulaklarım parmak uçlarımda ve gözlerimdeydi. Hayır, parmak uçları ve gözlerim kulak olmuştu. Şu size demin gösterdiğim koyu kahve büyücek yanıkta en sevdiğim sesler vardı. Aynı ananın doğduğu, birbirlerine hiç benzemeyen adamların var ettiği, sese dönüşmüş şiirlerdi bunlar. Şu cila altında müzikler vardı... ayak sesleri, kumaş hışırtıları... bağışlayın, sayamayacağım artık.”

Cebinden çıkardığı beyaz bir mendille terini sil-di, kuruyan dudaklarını yaladı, kaldığı yerden sürdürdü konuşmasını:

“Bu sesler, kaynakları olan insanların, nesnelere ruhlarını saklıyorlardı. Bu yüzden salt sestene daha anlamlıydılar. Onların kaynağı olan binlerce insandan biri de sizsiniz. Sesinizin başına gelenleri bilmiyordunuz. Çeşitli aralıklarla buraya bırakıp gittiğiniz sesiniz ne oldu? Hiç merak etmediniz. Bu hep böyle. Durmadan ses üretiyoruz, ürettiğimiz ses o anda kendi ölümünü yaşıyor ve biz bunu umursamıyoruz. Hayatımızın sona erişini bunca önemseyen bizler, sesimizin ölümüne niye bu ölçüde kayıtsızız anlayamıyorum. Hayır, yine bantlar, plaklar demeyin. Onlar da fotoğraf makinesi gibi. Görüntü-

müzle ilişkimiz de sesimizle ilişkimize benziyor. Bir saniye önceki görüntümüz boşlukta kalıyor, aldırıyoruz. Görüntüler, sesler savurarak geçip gidiyoruz zamanın içinden. Sonra toptancı tavırlar takınıyoruz. Büyüdü, yaşlandı, öldü... Ya aralardaki milyarlarca kesit?.. Fotoğraf makinesi, size ait, değişken görüntülerden yalnızca birini saptar. O, tam olarak siz değilsinizdir, size ait bir fikir verebilir, o kadar. Ses kayıt araçları da öyle. Parçaların yok oluşu bizi toptan yok oluşa götürdüğü halde, hiçbir şey olmuyormuş gibi yaşayabiliyoruz. Bundan sıkıntı duyanlar, sizin gibi, bir araya gelip ciddi, derli toplu, akıllı çalışmalara girişiyorlar. Oysa ben bu odada, adını bile saptayamadığım sıkıntıyla, dipsiz bir uğraşa giriyorum ve sonunda şu karanlık pencereyle karşılaşmıyorum.

“Bu odayı nasıl tanımlayacağımı bilemiyorum. Çevrenizdekilere söyleyin lütfen, uygun bir ad, bir tanım bulan çıkarsa, kendisine bu paha biçilmez anahtar için buradaki seslerden istediğini bağışlayabilirim. Daha doğrusu bağışlayabilirdim. Biri dışında. Bu, Dante’nin *İlahi Komedya*’sından küçücük bir pasajın sese dönüşmüş halidir.

“Kimsenin böyle eşsiz bir hazinesi olmamıştır. Hiçbir çocuk, hiçbir bahçede böylesi bir bollukla karşılaşmamıştır. Hiçbir laboratuvar bu ölçüde çekici olmamıştır.

“Biliyordum, ben burada geçiciydim. Önemli olan, böyle bir yerin varlığıydı. Buraya gelenleri bir bilseydiniz!.. İçeriye her giren, kendindeki baldan bir parça bırakırdı. Zehir, egzoz, safra bırakanlar da az değildi. Benim sevgili seslerim onları süpürürlerdi. Ah, evet pek tarafsız değilim hazinemdeki seslere karşı. Sıkılmıyorsunuz değil mi? Ben tutsağı

olduğum bu odanın özgürlüğünü sığdıramadım ciğerlerime, beynime; sunduklarını karşılamaya yetişemedim.”

“Ne iyi,” dedim. “Sevdiğiniz bir yerde yaşamışsınız.”

Densizlik yapmışım gibi kısa bir bakışla geçirtirdi söze başlama girişimimi. Darmadağınık monoloğunu aklına estiği gibi sürdürdü:

“Burayı yapan mimarın hayatta olduğunu duydum; kendisiyle tanışmak isterdim. Neyi hesaplamış, nasıl hesaplamışsa, seslere en uygun düşenini yapmayı başarmış. Anamın rahminden sonra beni bu güçte saran bir başka yer daha olmadı hayatımda. Burada sesler arasında yüzüyor, onlarla besleniyor, onların akıl almaz yolculuklarına katılıyordum.”

“Her uğraşın bir amacı vardır,” diye kestim sözünü. “Sizin işinizin amacı da belli. Niye doğrudan işe ilişkin bir şeyler anlatmıyorsunuz?”

“Ben, garip şeyler düşünerek garip olmak isteyen biri değilim. İnanın öyle biri değilim. Ses toplama, paketleme, dağıtma konusunda burada bulunan diğer insanlar kadar başarılıyım.”

“Alınmayın. Söz konusu olan, başarı, başarısızlık değil, ilginizin yönü. İşinizden uzağa düşmüyor musunuz böylece?”

Fena halde alınmıştı. Uzun boğazındaki âdemelması daha hızlı inip çıkmaya başladı; gözlerinin siyahı büsbütün sivrileşti.

“İşimin arka planını göstermek istemiştim. Yoksa yanlış bir seçim mi yaptım? Belki de anlatmam gereken siz değilsiniz. Oysa size anlatabileceğimi sanmıştım; aylardır konuşabileceğimiz ortamı yaratmak için çabalıyorum. İzin verin de bitireyim sözümü. Mimariyle sesin uyumundan söz ediyordum.

Geri kalanları söylemekten cayabilirim. Duvar boşluklarını, eko odalarını atlayabilirim. Tıpkı sizin yapılarınız, sokaklarınız, kentleriniz gibi yapılar, ama sesten yapılar oluştuğunu; bu odada, bu küçük mekânda kimse düzenlemeden özgürce oluştuğunu; benim de bunu fark ettiğimi ve korunmasına yardımcı olmak istediğimi duymak istemiyorsanız, hastalığının son noktasını, beni çizgiden saptıran son olay halkasını söylerim olur biter.”

Bu son sözleri soluk almadan, bir çırpıda söylemişti. Kaçmamdan korkuyormuş gibi, telaş içinde sürdürdü konuşmasını:

“Günün birinde yapıcılar geldiler. Kendilerini yapıcı olarak takdim etmişler; ben tanışmadım. Ama yapıcı olmadıklarını yaptıkları gösterdi. Kentin ortasındaki bu ağırbaşlı, eski yapının dış görünümünü değiştirmeden, içeride tüneller kazmaya başladılar, kat geçişlerini tıkadılar, yüksek tavanları asmakatlarla böldüler. Yapının eski planıyla uzak yakın bir ilintisi kalmadı. Sonunda işi iyice ilerlettiler ve şu anda bulunduğumuz 65-21 no’ya geldiler. Yani Merkez’in merkezine. İki işçi, ellerinde kazmaları, duvarları yıkmaya başladılar. Ne yaptıklarını hiç fark etmeden ahşap kaplamadaki yuvaları, seslerimin yuvalarını parçaladılar, koyu karanlık bir mağara oydular. Bunları yaparken son günlerin modası şarkıları söylüyorlardı. Ama sesleri sığınacak bir yuva bulamadan oydukları karanlığa gitti. Sonra mağarayı derinleştirip arka koridora ulaşan bir tünel açtılar. Oradan geçerken çılgınca dolanan seslerimi gördüm. İşçiler, kazdıkları tünelin orta yerine oturmuş, helva ekmek yiyorlardı. Yuvalarından çıkarılan seslerim üstlerinde çırpınıyordu. Duymadılar, duymaları olanaksızdı. Onlar karınlarını

doyuruncaya kadar bütün seslerimi yuttu karanlık. Geriye dipsiz bir boşluk, anlamsızlık, hiçlik kaldı. Boşluğa pencere oturtular. Ben de boşalan belleğimle kalakaldım. Şimdi seslerimi arıyorum.”

Odadan çıktığımda yalnızdım. Cebimde onun takviminden koparılmış birkaç yaprak, içi izmaritlerle, yanmış kibritlerle dolu bir sigara paketi vardı. Birlikte içtiğimiz sigaraların izmaritleri. Takvim yapraklarında da, onu dinlerken çiziktirdiğim desenler, şekiller, bulutsu görüntüler...

Oradan ayrıldıktan sonra elimi cebime sokardım. Nedense ürküntü veriyordu bu bana. Cebimdekileri atabilirdim ya da ceketimi değiştirebilirdim ama yapamıyordum. Meslektaşlarımla konuşurken, öğrencilerime ders verirken, çocuklarımla oynarken, sinemaya giderken hep aynı ceket kullanıyor, huzursuz dolaşıyordum.

Aradan uzun bir süre geçtikten sonra elimi cebime sokmayı başardım. Artık içi izmarit dolu pakete, kâğıtlara dokunabiliyordum. İlk kar yağdığında sokaktaydım, yanımda şemsiyem de yoktu. Üstüm ıslanmaya başlayınca cebimdekiler de ıslanıp birbirine geçecek, kâğıt, izmarit, kibrit karışımından yivşık bir çamur oluşacak ve hiç temizlenemeyeceğim korkusuyla, rastladığım ilk kahveye girdim. Boş bir masaya oturup çay söyledim. Çayı getiren garsona bitişikteki bayiden gazete aldirttim, gelen gazeteyi okumadan masanın üstüne serdim; cebimdeki takvim yapraklarını, izmaritleri, kibritleri gazetenin üstüne boşalttım. Akşama kadar uğraşıp Ses Dağıtım Merkezi'nin onun bana anlattığı haliyle bir maketini yaptım. Çevreme toplanan meraklılar yaptığım işin koca bir adama yakışmayacağına karar

verip yavaş yavaş dağıldılar.

Akşam, maketi gazete kâğıdına sarılmış olarak eve götürdüm, kimseye göstermeden çalışma masamın çekmecesine yerleştirdim. Kendini yapı planları, kent planları çizmeye göre eğitmiş, ona göre yetiştirmiş olan ben; bu alanın uzmanı olarak dersler veren, konuşmalar yapan ben; günün birinde bir kahve köşesinde bu garip, ne idüğü belirsiz maketi yapmışım ve onu bir çocuk gibi en yakınlarımdan bile gizliyordum. Arada bir çekmecemi açıp bakıyor, yanık kibritlerin arasına gerdiğim takvim yapraklarından yükselen çılgılığı dinliyordum, onun çılgınlığını...

“Seslerim... seslerimin sırtını oyduklar... seslerim parçalandı... hoyratlık... kim öğretecek seslerimi... korunaksız seslerim... nasıl toplarım... nasıl... nasıl... onca yıl neyi bekledim... neye bekçilik ettim... seslerimi ne yaptım...”

Bir gün bu zavallı maketi parçalar, onun seslerine denk bir yapı kurarım belki diye umutlandırmaya çalışıyorum kendimi.

Nursel Duruel, öykünün "perde arkası" ile de ilgilenen, öyküleri ve çalışmalarıyla edebiyat dünyamızı dinç tutan bir isim.

Boğaların, tokluların, develerin, savaş arabalarının, okların karma-karışık olduğu kızıl uğultulu geçitlerde dev gölgeler oynadı. Ormanlar yandı, yangınlar söndürüldü. Köyler yıkıldı, köyler kuruldu. Köprüler çöktü, yollar yapıldı. Sular akıtıldı, tarlalar ekildi. Talanlar oldu. Anıtlar dikildi. Taş bedenli tıknaz tanrıların gazabı sikkelerin gazabına karıştı. Horozların ibiğinden kan damladı.

Geyikler, Annem ve Almanya ve Yazılı Kaya ile çağdaş öykücülüğümüzün ustaları arasında yer alan bir yazar Nursel Duruel. Yazılı Kaya, insanımıza özgü geleneksel davranış ve simgelerin temel alınmasıyla kurulmuş öykülerden oluşuyor. Anlatımıyla, kurgulama biçimiyle şiire yaklaşan ölümsüz öyküler yaratan Duruel'in eserlerinin tekrar tekrar, topluca okunması gerekiyor.

Kapak resmi: PAUL KLEE

ISBN 978-975-07-0660-8

9 789750 706608